

Deze 3 verzen worden als een geheel becommentarieerd.
Dit commentaar vind je na vers 137.
Deelcommentaar in rood in de tekst

§135

Rabbi Yochanan vroeg: Wat is de betekenis van:

En het is geschied: zodra Mozes zijn hand ophief, won Israël
En zodra hij zijn hand liet rusten, won Amalek. (Exodus 17: 11)

deelcommentaar

Israël is de verbindende kracht met de oorsprong, met de Heilige, gerichtheid op het doel van de schepping. Amalek is de kracht van vereenzelviging, ontwikkeling voor jezelf, verder weg van de oorsprong, naar veelheid over alle grenzen heen. Deze zijn beide in de schepping aanwezig, moeten aanwezig zijn, en zijn dus ook in ieder van ons.

Dit leert ons dat de gehele wereld blijft bestaan dank zij het opheffen van de handen.
Waarom?

Omdat de kracht die aan Jacob werd gegeven 'Israël' heet.

Abraham, Izaäk en Jacob ontvingen ieder een specifieke kracht. Overeenkomstig de manier waarop ieder van hen leefde werd hem een *middah* [מִדָּה]¹ gegeven.

Abraham verrichtte daden van naastenliefde [חֶסֶד *chesed*]². Hij bereidde voedsel voor iedereen in zijn omgeving en voor alle reizigers. Hij was liefdevol en liep hen tegemoet om hen te begroeten, zoals er staat geschreven:

Hij snelt hen tegemoet (Genesis 18: 2)

En verder:

en buigt zich ter aarde (*ibid*)

Dit was een rijpe daad van naastenliefde. God mat hem met dezelfde maat en schonk hem de *middah chesed*. Aldus staat er geschreven:

Gij zult תָּמַר (emeth, trouw, waarheid) geven aan Jacob,
naastenliefde (*chesed*) aan Abraham,

zoals gij gezworen hebt aan onze vaders in de dagen van weleer. (Micha 7: 20)

deelcommentaar

Abraham is in zijn daden dienstvaardig (*tegemoet snellen*) en nederig (*buigen*) en als gevolg daarvan ontvangt hij de gave van *middah chesed*. De daad (van naastenliefde) staat dus voorop en het genadig gevolg is het ontvangen van de eigenschap van liefdevolle goedheid. Dus niet eerst vroom 'worden' en dan goed doe. Nee, doe 'gewoon' goed en zie niet om. Heb vertrouwen dat het van elders goed komt.

Je bent wat je oprecht doet.

Wat betekent *de dagen van weleer*?

¹ Dit woord heeft vele betekenissen: maat, manier, principe, eigenschap, oerbeeld. In sommige kabbalistische kringen was dit woord een synoniem voor *sephirah*.

² *Chesed* betekent o.m. liefdevol, vriendelijk, devoot, goedheid, genadig; maar dit woord kan ook schande betekenen.

Dat betekent dat indien Abraham niet liefdevol was geweest, Jacob niet de *middah* van waarheid zou hebben verworven. Maar dank zij Abraham, die de *middah* van *chesed* had ontvangen, werd Izaäk de *middah* פ ת ה (pachad, vrees)³ gegeven. Aldus staat er geschreven:

Dan zweert Jacob, bij de vrees van zijn vader Izaäk (Genesis 31: 53)

Is er iemand die zweert bij de vrees van zijn vader? Vóór dit moment had Jacob nog geen enkele kracht ontvangen. Daarom zwoer hij bij de kracht van zijn vader. Daarom staat er geschreven:

Dan zweert Jacob, bij de vrees van zijn vader Izaäk

Wat is deze vrees?

Zij is ת ה ו (tohoe, ledigheid, chaos) die uit het kwaad voortkomt en de mens verwart.

Deelcommentaar;

Tohou, 400-5-6. Eigenlijk is dat uitzichtloos lijden. Taw is lijden (kruis) en dat heeft een venster (Heh) dat geen enkele verbinding (Wav) heeft. Het is lijden met alleen uitzicht op niets. Leven in absolute zinloosheid, ook leven dat *in onze ogen* met gering lijden gepaard gaat.

Wat betekent dit?

Hierover staat er geschreven:

Dan valt vuur van YHVH neer en verteert het brandoffer en de houtblokken, de stenen en het stof, ook het water in de greppel heeft het opgelikt (1Koningen 18: 38)

Ook staat er geschreven:

Want YHVH uw Elohim: een vuur dat verteert is hij, een najverig God (Deuteronomium 4: 24).

§136

Wat is [de *middah* van] naastenliefde?

Zij is de Torah, zoals er staat geschreven:

O al wie dorst lijdt – gaat tot het water
En gij die geen zilver hebt: gaat, koopt koren en eet;
gaat, koopt koren niet voor zilver,
en wijn en melk voor geen prijs. (Jesaja 55: 1)

[*Chesed* is] zilver. Daarom staat er geschreven, kom en eet, koopt wijn en melk, zonder zilver en voor geen prijs.

Hij zal u met de Torah spijzen en ook met haar onderwijzen, want u hebt dit verdiend dank zij de verdienste van Abraham die allerlei liefdevolle daden verrichtte. Zij die zonder zilver waren voedde hij en zonder betaling gaf hij hen wijn en melk.

deelcommentaar

Abraham doet werkelijk goed-om-niet. Wat dat is vertelt dit vers. De *chesed* liefde van Abraham verlangt niets terug voor de daden, zelfs geen enkele waardering. Bij mezelf kan ik onderzoeken of die *chesed* kracht zuiver aanwezig is. Dat blijkt niet zo te zijn, want altijd is daar, bij nader onderzoek, iets van 'kloppen op de eigen borst, of 'weten dat je goed doet' (en dat is toch wezenlijk verschillend van goed-zijn zonder gedachte, zonder oordeel, zonder eigen motief). Ook het geringste heimelijk verlangen om voor je doen gewaardeerd te worden, strookt niet met de naasten liefde van Abraham. *Chesed* is in onze wereld uitdrukking van *liefde uit overvloed*. Het is niet zonder belang dat de Torah als spijs, als voedsel wordt genoemd. Het lezen en be-mediteren van de Torah voedt belangeloze naastenliefde. Want in onze 'afgezonderde' staat worden we

³ Dit is een alternatieve naam voor *geburah*.

alleen door heilige studie en gebed – als de Heilige dat wil- ontvankelijk voor die liefde. We kunnen die niet zelf oproepen.

deelcommentaar

Wijn correspondeert met vrees en melk met naastenliefde.

Wijn als drank heeft die dubbelheid in zich. Het kan het hart met hemelse vreugde vervullen, maar ons ook in een verslavende aardse roes brengen. Melk heeft deze dubbelheid niet.

Misschien dat melk ook verwijst in deze paragraaf naar het beloofde land, het land van melk en honing.

§137

Wat is de betekenis van wijn en melk? Wat hebben zij met elkaar te maken?

Dit betekent dat wijn met vrees correspondeert en melk met naastenliefde.

Waarom wordt wijn het eerst genoemd?

Omdat hij dichter [dan de melk] bij ons is.

Dus wijn en melk corresponderen met deze *middoth*?

Ja, maar het is beter om te zeggen dat de ת ם ך (demoeth)⁴ van wijn en melk met hen corresponderen.

Dank zij de verdienste van Abraham die de *middah* van naastenliefde had ontvangen, ontving Izaäk de *middah* van vrees. En omdat Izaäk de *middah* van vrees had ontvangen, ontving Jacob de *middah* van waarheid die tevens de *middah* van vrede is. God schonk hem dit in overeenstemming met zijn maat. Daarom staat er geschreven:

Jacob is een volledige (א ת taam, volmaakt, compleet, onschuldig) man die graag in tenten zit (Genesis 25: 27)

Deelcommentaar

Taam, volledig, is in getalswaarde 400-600=1000. Eleph. Aleph in de duizendtallen. Volledig is dus eenheid in de hele schepping in alle werelden. De veelheid van de schepping die weer tot eenheid, vrede is gekomen. Een volledig mens is een mens van alle werelden, niet alleen van de hemelen, maar ook van de aarden. Dat wordt mooi uitgedrukt in het 'wonen in tenten'. Wel een woonplaats op aarde, maar geen vaste woonplaats, wel beweeglijk. Wel *in* de wereld zijn maar niet *van* de wereld. Zich niet vereenzelven met de aarden en ook niet met de hemelen. Het innemen van een tussenpositie en dat is nodig wil je brug kunnen zijn tussen hemel en aarden. Als je brug bent, zoals Jacob/Israël, dan ben je volledig.

Volledig betekent echter 'vrede'. Want er staat geschreven:

Een volledig geheel zul je wezen met YHVH uw Elohim (Genesis 18: 13)

De *Targum*⁵ vertaalt dit als:

Je zult *in vrede* zijn.

Het woord *volledig* verwijst naar de Torah, zoals er staat geschreven:

De Torah van Elohim is volledig (Psalm 19: 8)

Bovendien zijn waarheid en Torah ook hetzelfde, zoals er staat geschreven:

De Torah van de waarheid is in zijn mond geweest (Maleachi 2: 6)

⁴ Gelijkenis, verschijningsvorm [vgl het Griekse *eidos*], oertype [in *briah*].

⁵ De Aramese vertaling/parafrase van de Tenach.

deelcommentaar

Daden (en uitgesproken woorden) die hun oorsprong is onszelf hebben, bevatten nooit *waarheid*. Uit onszelf weten en kunnen we niets. We kunnen ons dus ook niets toe-eigenen als eigen verdienste. Alles wordt ontvangen. De thora is de waarheid en *daar* moeten we ons op richten, de thora moet in ons gaan spreken. Door de Torah als geestelijk voedsel toe te laten, ontvangen we inzicht (Binah) en wijsheid (chockmah) en gaan we ervaren wie en wat we als mens zijn. Dan worden de 10 woorden, de 10 wijzingen, die Mozes ontvangt, levend in ons en kunnen we – in vrijheid- gehoorzamen. Dan en alleen dan spreekt de Heilige door onze *mond*, en dat spreken (en de daden) die daaruit voortkomen is *waarheid*. Hoogmoed is vertrouwen op jezelf, zekerheden in jezelf zoeken. Gevolg van Amalek. Hoogmoed is het gestelde van nederigheid (zoals bij Abraham). Hoogmoed en waarheid gaan niet samen, waarheid en nederigheid wel. Eveneens gaat de Vreze Tohou en waarheid niet samen. Vreze Gods en waarheid wel.

De thorah 'vertelt' ons deze waarheid. Daarom kunnen we door dit weten onze handen opheffen ten hemel (als Mozes), onze tent opslaan (als Jacob) en onze roeping, onze opdracht in vrijheid en gehoorzamen op ons nemen. Dat is waarheid.

Israël (vreze Gods) en Jacob (vreze Tohou) moeten in harmonie komen in ons leven.

En wat staat er in de volgende regel?

In vrede en oprechtheid is hij met mij meegegaan.

Oprechtheid is volledigheid, zoals er staat geschreven:

Volledigheid en oprechtheid (Psalm 25: 21)

Daarom staat er geschreven:

zodra Mozes zijn hand ophief, won Israël

Dit leert ons dat de *middah* die *Israël* wordt genoemd, de Torah van waarheid in zich bevat.

Commentaar

Deze verzen zeggen veel over hoe de structuur van de mens is. Dus hoe onze schepping is en wat van ons in de schepping wordt verwacht. Natuurlijk iedereen op zijn/haar wijze.

Enerzijds de neerwaartse incarnerende beweging van de Mens (Adam Kadmon; oorsprong) naar de aarde hier. In de Thora dikwijls aangeduid met Egypte: Abraham-Isaac-Jacob-Jozef (Jozef wordt onderkoning van Egypte)

en

anderzijds de opgaande beweging vanuit Egypte weer naar de oorsprong, naar het beloofde land. En het is Mozes die het volk Israël uit Egypte leidt, door de woestijn, naar het land Kanaän.

Dit moeten we niet volgtijdelijk opvatten. Deze bewegingen zijn er steeds, elk moment.

En in dat 'spanningsveld' van naar beneden gaan en naar boven gaan staan we.

Eenheid= Vrede= Volkomenheid= Harmonie en dat 'is' er als deze spanning van de beide bewegingen in een eenheid met elkaar verbonden worden. Mozes (in ons) speelt daarbij een belangrijke rol.

In de beweging naar beneden, de zich zo ontvouwende boom, als neerwaartse structuur, worden kwaliteiten ontvangen en meegenomen, maar tegelijk ontstaan in het onderste uiterste de tegengestelde krachten van die kwaliteiten.

Abraham (die met Chesed correspondeert) ontvangt de kracht van de Chesed liefde, de naastenliefde, daartegenover staat de niet-liefde, de eigenliefde.

Isaac (die met Geburah correspondeert) ontvangt de positieve kracht van de Vreze Gods, daartegenover staat de Vreze Tohou, de Vreze van de Chaos.

Inderdaad chaos vervult ons (als we ons daarvan bewust zijn!) met vrees en angst, omdat die angst ondermijnd en vernietigend is, leidt tot een leven los van Gods bedoeling. De vreze Gods

vervult ons juist met ontzag, geeft besef van schepsel te zijn, brengt ons tot overgave en maakt ons rijp om onze roeping te ontvangen en de levenstaak op ons te nemen.

Jacob (die met Tifereth correspondeert) ontvangt de kracht van de Waarheid, van Israël, daartegenover staat de onwaarheid. Dat is alles wat we aan kennis en zekerheid uitsluitend aan ons zelf ontlenuen. Hoogmoed hangt hier ten nauwste mee samen.

Jozef (die met Jesod correspondeert) wordt in deze verzen niet genoemd, maar hij ontvangt de kracht van verbinding, denk aan het veelkleurig gewaad dat de verbonden veelheid uitdrukt. En Jozef wordt *koning* van Egypte (corresponderend met Malkuth), dus drukt de verbinding uit tussen boven en beneden. Hiertegenover staat de kracht van ontbinding (Amalek), van steeds verdere veelvuldigheid naar Chaos.

In de incarnerende beweging wordt de 'afstand' tussen de Heilige (Schepper/oorspronkelijke Mens) steeds groter. Dat betekent dat de inwerking van 'positieve' krachten minder sterk wordt en de tegenovergestelde 'negatieve' krachten juist sterker.

Dit is de staat van de mens: hij moet standvastig in dit spanningsveld staan en ze in evenwicht houden, maar tevens dreigt hij getrokken te worden naar de ene of naar de andere kant, naar eenzijdigheid. Hij moet brug zijn, maar wordt te hemels of te aards.

En natuurlijk 'valt' de mens, dat is waarheid en natuurlijk staat de mens op, dat is ook waarheid. Daar waar Jozef de 'hemel tot in de aarde' brengt, begint bij Mozes de tocht in tegengestelde 'richting' van de 'aarde naar de hemel'.

Het Egypte van Mozes weet in tegenstelling tot het Egypte van Jozef niet meer van haar goddelijke oorsprong. Dit Egypte correspondeert met de 'gevallen Malkuth'. Mozes wordt van onderkoning van dit Egypte de bevrijder uit Egypte. Mozes (met Aäron) is daaronder sterk verwant met Jozef.

Mozes kan niet *uit zich zelf* bevrijder zijn, hij moet daartoe de krachten ontvangen van Liefde (Chesed), van Vreze Gods (geburah) en van Waarheid Tifereth.

Daarom heft hij zijn handen op, en moet Hij dat altijd doen.

De handen van Mozes zijn 'Abraham' en 'Isaac'. Verbinding vragend/ontvangend van Naastenliefde en Vreze Gods

De mond van Mozes (Aäron) is 'Jacob/Israël'. Verbinding vragend/ontvangend van Waarheid (Mozes ontvangt niet voor niets de 10 woorden!)

In deze radicale actief ontvankelijke houding wint Israël.

Zo gauw Mozes niet bidt en actief ontvankelijk is voor de Heilige dan vergaat de wereld. Dan is de verbinding van deze wereld met de hoogste hemelen verbroken. Kan er geen bevrijding zijn. Ontvangen we aards voedsel en niet het ware voedsel (thora). Dan ontstaat een wereld die voor zichzelf kiest, voor ontwikkeling wég van de Oorsprong, voor veelheid zonder bindende eenheid, voor eigenbelang, voor een wereld losgeraakt van de bedoeling van de schepping en van het leven. Dat is kiezen voor Chaos, (tohoë). Dat is kiezen voor de kracht van Amalek, die dan 'wint'. Als Mozes (in ons) niet meer gericht is op de Heilige, kan Aäron (in ons, dus wij) niet waarheid spreken. Hoe mooi geformuleerd en hoe imponerend onze theorie ook is, het is allemaal ijdel gepraat, werk ten dienste van Chaos, onderhevig aan de kracht van Amalek.

De wereld blijft in harmonie bestaan als er mensen zijn die Mozes in zich hebben verwerkelijkt en die bidden. Doet me ook denken aan de 36 rechtvaardigen, die natuurlijk corresponderen met Jozef en de sefirah Yesod.

In deze verzen vindt er als het ware een 'spel' plaats met de heilige getallen 1 en 4

Middah: 40-4-5; Emeth: 1-40-400; Meth: 40-400; Demuth: 4-40-6-400; Taam: 400-40/600; NB Adam: 1-4-40/600; NB Bloed: 4-40/600

Hierbij een aspect die in deze verzen 'spreekt'.

Waarheid, Emeth wordt geschreven als 1-40-400. Meth is 40-400 en dat woord betekent dood. Waarheid drukt uit wat en wie de mens werkelijk *is*.

Je bent geestelijk *dood* (40-400), misschien hier springlevend, als je afgesneden bent van de Heilige, van de oorsprong (de 1). Emeth zegt ook dat de dood (40-400) verbonden moet worden met de 1. Misschien zal dat ook bij onze aardse dood letterlijk gebeuren, maar ons leven moet waarheid worden, dat is onze inzet, dus deze verbinding kan al in het aardse leven volledig(er) worden. Dat kan in elk moment.